

Any IX

Núm. 418

Barcelona 3 de Septiembre de 1896

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

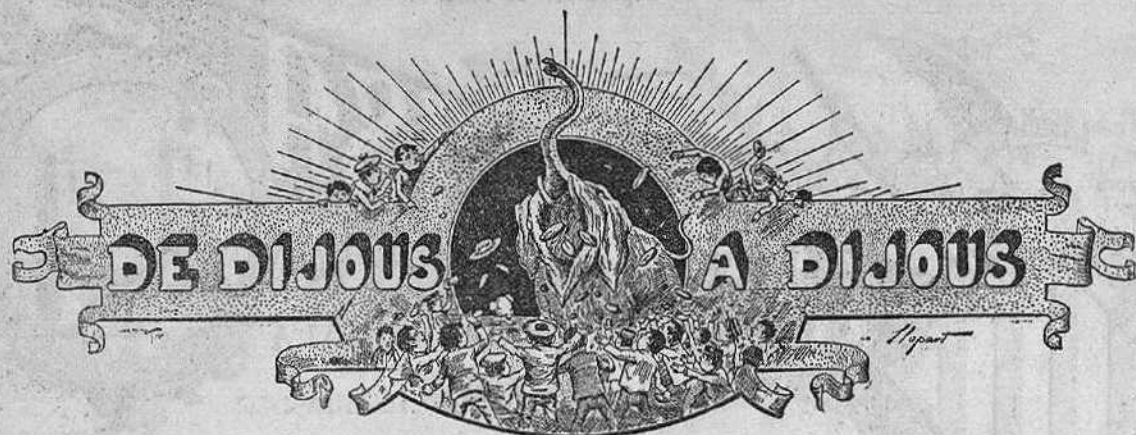
10 CÈNTIMS lo número

AB MÚSICA DEL.
«KI-KI-RI-KI-»

*Lo japonés
es molt tiempat;
molt tranquil
y molt gat.
Pero al costat
del japonés,
la japonesa...
¡Val molt més!*

Còpia fot. de A. S. (Xatart).

Si lo de las *patents*, qu' es l' assumpto del día, prospera en contra dels gremis interessats, Barcelona vá á convertirse en un *mas robat*; perque tancantse las tabernas y kioscos de begudas (que n' hi ha una á cada porta per altra, y un á cada pas, respectivament) l' efecte que produhiria sería desastrós y treuria la major part d' animació á la ciutat y la nota característica de molts barris; això sense fer cas omís de lo que perjudicaria al ornato públich lo tancament de dits establiments, ja que tots sabem qu' en qüestió de cafés, tabernas y taulas d' aygua y anís, no hi ha qui 'ns passi la má per la cara.

Además, si calculém 'ls resultats morals del tancament de tabernas y bars, no hi guanyarán res ni la tranquil·litat pública, ni la pau de la llar; perque entre la gent que freqüenta aqueixos establiments *alcohòlics*, trobaríam la mar de tremendos del *Poble Sec* y de la *Fransa Xica* que no poguent anar á fer lo *calé* á la *Catedral* ó al *Mico* son capassos, en arribant á casa, de reventar á la dona á puntades de peu ó d' insurreccionarse devant de qual·sevol Vilaseca que municipaleji mes ó menos, per' esbravar-se.

Altra de las conseqüències impremeditadas per la Hisenda al ferse reacia á una transacció ab 'ls industrials, si no 's vé á un arreglo, será la pitjor qualitat del ví que 'ns servirán 'ls taberners, que prou mala anomenada ja tenen quan no 's queixan: anant tot bé, 'ns han *batejat* sempre 'l xaretlo... ¡figureuvs ara si 'l cristianisarán ab mes ó menos rahó!...

De modo que, resumint, la moral y tranquil·litat públicas, l' ornato y fins la higiene, exigeixen una componenda en l' assumpto de las patents. Y per las mateixas rahóns, donchs, podria molt ben ser que no s' arreglés. Sempre passa aixís.

*
**

Francament, fá un grapat de días qu' estich buscant los motius que tindrán tots 'ls petits industrials que fan la guerra á la reinstalació dels antichs Encants, y no sé què ho farà, que no n' he trobat, ni 'n trobo, un tan sols. Que s' hi oposessin los vehins del carrer del Consulat y de la Plassa de Sant Sent Sebastiá, pero no industrials, se compendria; perque alló tornarà á ser un criadero de pussas y d' altres animalets, y perilla que torni á ser un niu de porqueria, lo qual que als que no s' han de refiar dels Encants, ni n' han de fer res, ha d' incomodarlos al extrém de ferlos mudar de pis y de barri.

Ara, que s' hi hagin tirat al demunt tots 'ls tenders y botiguers de la *ínsula*, no per las pussas, sino perque perjudican tant y quant als seus interessos unas quantas paradas de pellingos y trastos vells, ¡vamos! no ho veig prou clar, y, per' mí y per molts, ha d' haverhi gat tancat, un gat molt grós.

Será un pretext la tal oposició violenta; empró, pretext y tot, lo trobém mal agafat de la orel·la y estirat pe 'ls cabells.

Ningú creurá may que la reinstalació dels Encants vells fassi gens de mal á las tendas y botigas de la parroquia; al contrari; al revés... Perque hem de suposar que als Encants no s' hi vendrá res que no siga de *lance*; aquí está 'l *quid jey*!

Si aixís no fós, si que tindrian rahó 'ls qu' ara 's queixan. Lo que toca ara com ara no 'n tenen gens encare. Aquesta es la qüestió. Y consti que nosaltres no hi vivim pas al *encant*.

*
**

Diàlech de la setmana:

- ¿Es dir que ja está llesta la subscripció per' Mossén Cinto?
- Los qu' están llestos son los *atlantidans* de mala fé
- Donchs, llestos.

PEPET DEL CARRIL.

CAPRITXO

¿Dius que t' amohino, quan á la nit, sóta
de ton finestral,
mas amargas queixas, amorós t' explico
per medi de cants?

Deixa que m' esplayi, dona desdenyosa,
tingas pietat
ja que tú rebutxas, l' amor que t' prometo ..
¿quin consol me resta, sino 'l de plorar?
JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Al Noy de la Pega

Los teus Planys d' un Pegatayre
hi llegit ab atenció,
y, á fé de bon jugadó,
que no m' han sorprés pas gayre.

Puig també, per ma dissort,
los jochs m' han causat traierias,
y disgustos y miserias,
perque may hi he tingut sort.
Mes no obstant los tristos planys
creu que m' han aconsolat,
puig en eix mon desdixat
sempre es bó tenir companys.

Ja sé que es un trist consol
que mes d' un criticarà,
pro, amichs meus, jo parlo clá,
may m' ha agradat l' anar sol.

Perdre al joch, lo dirho 'm raca,
es cosa que 'm sab molt greu;
tant, que semblo un faritxeu
si haig de gratarm' la butxaca.

Mes mon cor may se subleva,
mal me guanyin lo parné,
si veig qu' algún vehí té
igual pega que la meva.

Desde aqueix humil recó
de las terras lusitanas,
t' envia tot un milló
de gracias, ton servidó

EMILI REIMBAU PLANAS.

Coimbra, Agost 1896.

Refrans adobats

Qui pert lo seu, pert lo... dels al-
tres.

Qui no mira endavant... mira cap
á una altra part.

Entre lladres... no hi ha cap per-
sona de bè.

Le Enero á Enero... hi vá un any
just.

Si vols estar ben servit... no t' ol-
vidis de la propina.

Quién mal anda... es proba de qué
va coix.

Dime con quién vas y... aixís sabré
ab qui t' ajuntas.

Qui juga... es un viciós.

Tenim lo gust de participar á las societats re-
creativas y á tota classe de centres de poblacions
ahont tinga de celebrar-se festa major, que hem
acabat de confeccionar en nostres tallers, un as-
surtit inmens de artístichs cromos, desde 'ls mes
senzills y económichs als mes preciosos y elevats de preu, propis pera

FESTAS MAJORS

CROMOS NOUS

PROGRAMAS, INVITACIONS, TITOLS de SOCI, de FORASTER y de ABONAT, etc., etc.

CARNETS DE TOTES CLASSES
LITOGRAFIA BARCELONESA de RAMON ESTANY, 6, Carrer de Sant Ramon, 6

Deu dona fabas á qui no... se las
mereix.

A donde fueres... fes lo que millor
te sembli.

La mar com mes tè, mes... rica es.
Qui no tè seny... es digne de llás-
tima.

La Prudencia es la mare de... set
criaturas.

Antes no te cases... pégat un tiro.

E. PI FANI.

Epigramas

Mos amichs 'n Pep y en Pere
van preguntá á un gitanet:

—Escóltans: ¿voldríais dirnos,
Susoy, quin ofici tens?

A lo que, formal 'l payo,
tot quadrantse 'ls respongué:

—Paisans; Jo, ab animals tracto...
per servirlos á vostés!

P. PERICO NAS-DE-MICO.

Es tan mal pagadó en Passos,
—deya 'l senyor Sebastiá—

que quan hi vaig á cobrá
me tira la porta als nassos.

—Vaja, ara comprench—digué
un tranquil que ho escoltá—
lo per qué, don Sebastiá,
té un nas tan xato vosté.

La pentinadora Agnés
diu sempre qu' es malaguenya;
mala jo no sé si ho es,
pero asseguro qu' es guenya.

—Sent casat en Bernabé,
á tothom diu qu' es fadrí.

—Y ab molta rahó ho pot dí,
puig, es fadrí sabaté.

MARIANO AMAT.

Acudit teatral

Parlant de comedias, preguntava
un empresari á un actor cómich
molt tronat:

—Vosté, senyor Zacarías, ¿quinas
pessas desempenya ab mes gust?...

—Un servidó?... Las que tinch á
la caixa de préstamos.

RICART PUJOL.

POTPOURRI D' AGTUALITAT

—Ja ho sabs... Ojo ab 'ls nens! Sinó algun día te 'ls trobarás en alguna cova de Montjuich...
—Y ara Pau? ¿Qué no hi ha vigilancia á Barcelona?

—¡Maldita sea mi suerte! ¡Voy á Cuba!
—No t' espantis *Lopas*; entre un matxete allí, ó una *patada de cunill* aquí, no se qu' es pitjor...
¡Mirat 'ls mariners del *Oquendo*!

—Ja ho sabs, *Sebio*, qu' han *engarjolat* al *Metus* per republicà...
—Diu que sí. ¡Millor!... Aixís potsé no pensarán ab lo del carrer dels Cambis.

—Han *engabiat* á la *Pedassos*, la meva *sócia*...
¿Per qué? Perque li van caure á las mans, las *arrecadas* d' una nena de sis anys, y van dir que las hi havia robadas... Veyeu quina solta?... M' ho diguessin á mí que faig 'l *tarugo* del cartutxo, encare.

Pe 'l Septembre 'l pagés brema
y ah vi nou, Baco 'ns convida.
Pe 'l Septembre la calor
ja va de capa caida!

1896

A SÓ D' ATABALS.....

En Cinto havia arribat als seus cinquanta anys sense faltar una sola nit a casa.
—Era un bon minyó!

Los dissaptes al vespre entregava entera a la Munda—la seva dona—la setmanada de set duros, que li proporcionava 'l seu càrrech de majordóm de la fàbrica de teixits de don Pere Poch.

Per xò lo dissapte que van tocar las nou, las deu, las onze y las dotze de la nit, sense que en Cinto comparegués a casa seva, la Munda cregué, ab fonament, qu' al seu home li havia passat alguna desgracia. Tal vegada havia tingut barallas... Com qu' en Cinto te un génit com una pólvora...

L' atribulada esposa, acompanyada de sa noya gran, sortí en busca d' en Cinto... Ningú l' havia vist.

Afortunadament, quan las dugas donas, mes desconsoladas que n' havian sortit, entraren altra vegada a son carrer, en Cinto ja s' esperava a la porta de sa casa.

—¿D' ahont veniu?—va cridar lo majordóm al tenirlas a la vora.

—¿De buscarte! ¿Quin fetxe tens!—contestà la seva dona.

—¿Porta la clau... y pocas pamplinas!—afegí en Cinto al sentir que la Munda somicava...

Y un cop a dins de la casa, continuà dihent lo majordóm: ¿Qué siga la última vegada que sortiu a buscarme! ¿No soch cap criminal pera que 'm vagin al darrer! ¿Au, a dormir!

La Munda va tenir llengua... va acusar al seu marit de tenir algun *romanso*, al veure qu' en Cinto arribava ab las butxacas escuradas... l' amenassà ab deixar-lo... y en Cinto que no estava per quèntos, va posarli la mà a sobre y va havernhi una de Sant Quintí.

Y lo qu' es mes: després de la palissa, va anunciar a la Munda que 'l dissapte següent no s' hi acostaria en tota la nit.

La dona d' en Cinto, picada per la serp de la gelosia, va fer seguir al seu home per una vehina, en lo dia senyalat, y aquesta va tornar dihentli que 'l seu home s' havia ficat en una casa, en la qual, segons manifestació d' una vella del barri, hi havia una *Roseta* ó *Loleta*—no s' en recordava bé—qu' era la perdició de molts homes.

—¿Ja ho deya que seria algun *romanso*!—va exclamar la Munda, arrancant lo plor.

Inútil consignar que quan en Cinto va arribar a casa, va repetir-se la escena del dissapte passat, per que la Munda va volguer *aixecar lo gallo*.

L' alcalde del barri, qu' era amic del matrimoni, al enterarse dels escàndols que donavan en Cinto y la Munda, va aconsellar a n' aquesta, en una sentadeta que tots dos tingueren, qu' encare que 'l seu marit estigués una setmana fora de casa, obrés com si no s' en hagués donat compte.

—¿No sé si podré aguantarme!—observà la Munda.
—¿Aguantis... y no es fácil que caigui, ó mes ben dit, qu' en Cinto l' ataconi! Ja ho diu lo ditxo: «A só d' atabals, no s' agafan llebres» ó marits, qu' en aquet cas es igual.

—Donchs ¿qué faria vosté, senyor Cosme?

—Jo, 'l tractaria ab mes carinyo que may, per evitar qu' aqueixa *donota* que, pe 'l compte que li té, deu tractarlo ab tota salameria, logrés desviar-lo dels seus debers. Per exemple: ¿No té cap conill ó pollastre, a casa seva?

—¿Qué vol que hi hagi, sant cristiá, si desde qu' ell se 'm malgasta la setmanada, prou féynas tinch a posar menjar a taula.

—Bueno: aquí te un duro, que me 'l tornarà quan ell li fassi bondat. Ab aquet duro, compra un parell de conills, y 'l dissapte que vé, convida al seu marit pera anar al día següent a menjársels a qualsevol font...

—No voldrá venir.

—¿Probiho!

L' alcalde del barri, va tenir un gran pensament. En Cinto va acceptar la invitació de la seva dona, y ells dos, junt ab la quitxalla, van passar un día de camp felis... basti dir, qu' en Cinto, al acabarse 'l dinar, va ballar y va cantar *peteneras*.

Quan lo senyor Cosme va enterarse del bon éxit de la probatura, 's va creure digne del càrrech que desempenyava. Y desseguida, va aconsellar a la Munda que no 's dormís sobre 'ls llorers, puig era qüestió d' atraures complertament a n' en Cinto, per lo qual era precis buscarli una distracció a casa.

—¿Quina distracció li buscaré, senyor Cosme?—preguntà la Munda.

—Ja la tinch pensada. Una distracció tan noble com *elevada*. Fàssili criar colóms... Que 's construeixi un petit colomar. ¿Comprén?

—Molt bé diu. Pero aixó reportará certs gastos...

—Ja ho havia previst. Prengui aquets cinquanta duros, y fassi 'l seu fet...

—Pero ¿y si en Cinto me diu d' ahont 'llos hi tret aquets quartos?

—Ja ho tinch previst, també. Li diu qu' ha tret la rifa...

En Cinto no va faltar cap mes dissapte a casa seva. Va construirse un colomaret, y en ell matava agradablement las horas vagativas.

En aquella casa va tornarhi a regnar l' alegría y la Munda 's creya la mes felis de las donas.

Pero... ¡vetaquí qu' un cap al tart, en Cinto, que 's trobava, entussiasmat, fent volar los seus colóms, va caure desde 'l colomar al terrat, xafantse una pilota de cosas, nas inclusiu.

Quan la Munda va veure al seu home en lo llit, ab la testa embolicada, quan va sentirlo llensant un gemech darrera l' altre, considerant qu' ella era la causa de la desgracia d' en Cinto, va dirli afligida y plorosa:

—¿Si jo m' hagués pensat aixó, Cintet!... ¿Si hagués previst aquesta desgracia! Hauria preferit que

faltessis cada dissapte, per culpa de la *Roseta* ó la *Loleta*.

—Munda... t' equivocas...

—No vulguis disculparte... lo passat, passat...

—Es que t'ú estaves en un error, Munda. Qui 'm feya faltar als meus debers no era cap *Roseta*, ni cap *Loleta*, sinó la *ruleta*.

—¡Ah!

—Y vaig deixar de visitarla, perquè 'l governador nou va fer tancar totes las casas de joch.

Aconsello á las casadas, que no 's fihin de cap vehina, quan hagin d' averiguar ahont passan las nits los seus esposos.

Fassin com Sant Tomás: ¡Veure y tocar!

A. GUASCH TOMBAS.

Als meus lectors...

Ja que *trech* versos de tot,
(si be dolents y ab prou pena)
¡ves si no tindrè un versot
á punt, per la meva nena!

Aixís, donchs, plé d' alegria,
comunico á tots vostés
que dins de la confraria
dels *papas*... ¡jo, faig un mes!

Y per lo tant, ja desd' ara...
no 'm diguin *Riusec* en sech.

¡M' han de dir en *Riusec* pare.
puig hi ha al mon, altres *Riusec*!

¿Qué com va ser?.. Molt plá y llís
A l' hora menos pensada
va arribarnos de París
la remesa desitjada.

Y despanyant la capseta
ma esposa y jo, plens d' anhel,
várem trobá una mosseta...
¡que sembla un ángel del cel!

Tot just del niuhet eixia,
y en menos d' un dir «*Jesús*»
¡ja 'm recitá una poesia...
no sé si en polach ó rús.

Y aixó de ditxa m' omplena,
perquè 'm demostra á las claras
que tindra la meva nena..

¡la *inspiració* (!) dels seus pare!

Mes ¡ay! també faig constá
(y aquest dato m' atropella)
que la múrria... ¡no dú 'l pá
de costúm, sota l' aixella!

Y aixís, si vull ser bon pare...

si vull quedar com un home...

ja se que 'm toca desd' ara...

¡ferli un dot á cops de p'omal!

Precisament aquet dot

per la reyneta de casa,

¡espero que surti tot

dels lectors de LA TOMASA!

¿Qué com?.. Molt senzillament...

Prenent de bon grat l' esforç

qu' aquí faig setmanalment

¡estimadíssims lectors!...

L' amich Estany, m' ha manat

que 's dongui en vers, una lata.

Jo cumploix... y acabat

ell m' ho paga ab bona plata!

Per xó, donchs, si tots vos'és

li alaban ma pobre *vena*...

¡no m' han de faltar dinés

per guarni 'l dot de la nena!

Puig venentse 'l setmanari

no mira prim l' editó

y.. á un recó del meu armari

la mossa... ¡hi tindrà un recó!

Si ho fan així, 's asseguro

que 's viurém sempre agrahts

y quan la casém... ¡jo 's juro...

qu' hasta menjarán confits!

Y es mes.. quan arrivi l' hora
de darli colocació.

Quan sigui ja casadora

y li busquem... casadó,

sempre tindrè la tendencia

al ficarme un gendre á casa

de donar la preferencia

á un lector de LA TOMASA.

Ab aixó si algú té intents

que 's expressi ab claretat...

Puig ja poso als pretendents

per turno d' antigüetat!

M. RIUSEC.

¡RAFAEL CALVO!

DEMÁ farà vuyt anys que 'ls admiradors del gran Rafael Calvo—entre 'ls que s'hi comp-tava LA TOMASA—reberem ab dolorós sobressalt, la nova infausta de que lo tan modest, com genial, lo tant caballerós com eminent Calvo, havia passat á vida mellor, ab l' amargura de las ingratituds, per un costat, y potser ab la pena de no haver sigut ben comprés per l' altre...

La vida d' aquell atleta de la escena espanyola, fou un teixit d' amarguras y sinsabors. Aquella inteligencia creadora de primera forsa; aquell lector inimitable; aquell home que sols havia sembrat favors al seu entorn, aquella ánima generosa y desinteressada que idolatrava l' art, baixá al sepulcre amargats 'ls seus últims moments, per l' odi dels seus detractors, mes que crítics.

Un d' ells (que ja tampoch existeix) fou qui sobre tots intentá ensorrar lo pedestal que sustentava la gloria de 'n Calvo. Un catalá fou qui va moure

'l *tolle-tolle* contra 'l gran artista, atiantli sota la capa de híbridas aspiracions *modernistas*, l' aixám de las nulitats que en tots temps s' han arrossegat per Barcelona. ¿Y quin fruyt va produhir la rancunia sorda d' aquell detractor de 'n Rafel Calvo? Cap, ni un.

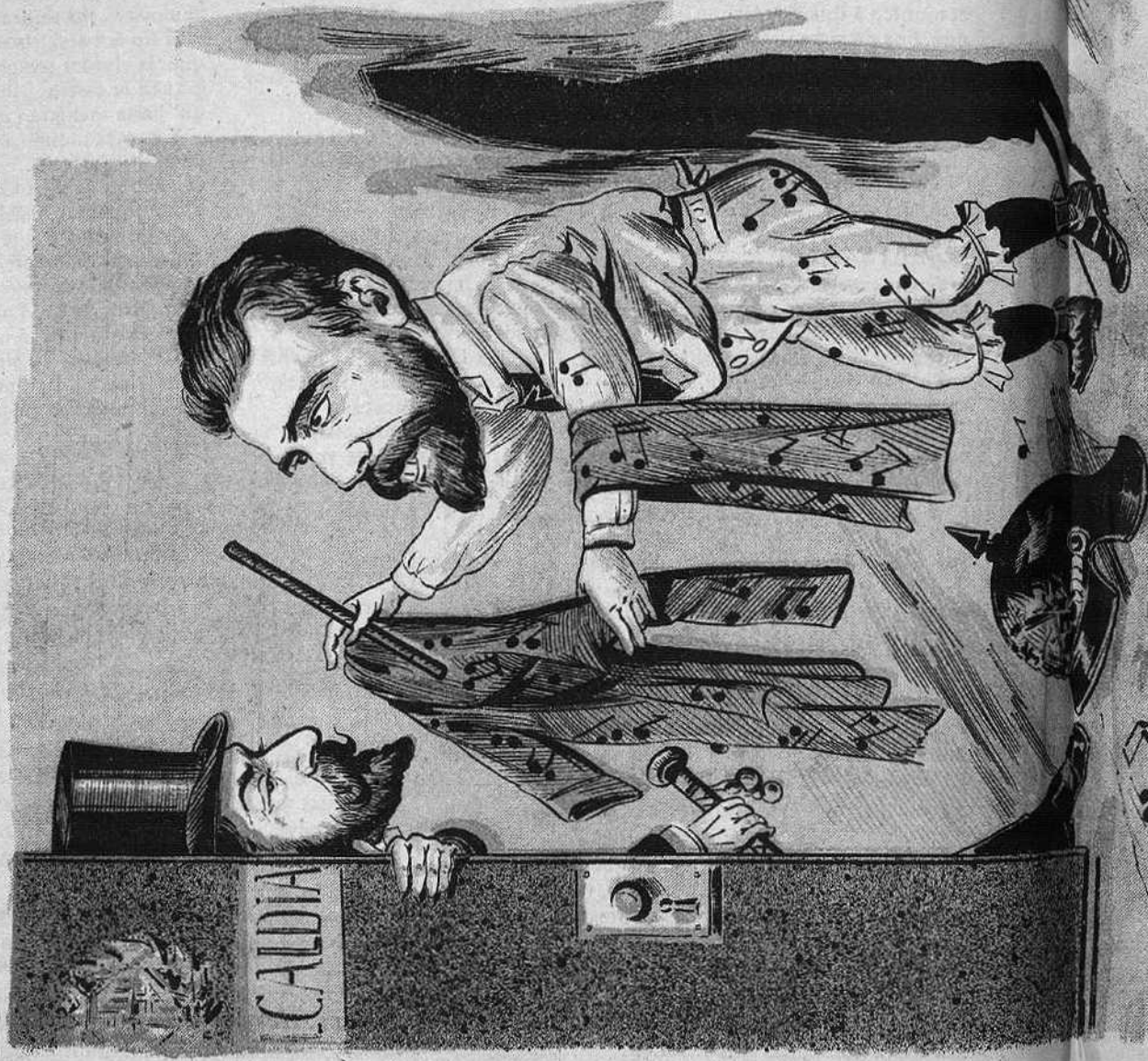
Lo *bombejat* Novelli, l' ídol dels *modernistas* ha fet *Un drama nuevo*, y sería ofendre al gran Calvo, compararlo ab l' actor italiá.

En Vico, l' únich actor espanyol (segóns 'ls *modernistas*) que pot *mitj anar*, s' arrossega fa temps per Espanya, convertit en ánima errant, ensenyant sas necessitats, y corejat pe 'ls badalls del públich... quan ne té.

Ningú com en Calvo sabia arrebatat als espectadors. Ningú com ell aixecava en pes un públich emportantse ab la vista y entrantli al fons del cor, ab aquella dicció castissa, elegant y sóbria. Ningú com ell, en fi, ha sapigut establir aquella corrent magnética, entre l' actor y 'l públich, que treu á n' aquest de la vida real, per transportarlo á elevadas regións y ferlo absteure de tot; fins de que 's troba en un teatro. ¡Y millor potser que l' artista, era l' home!

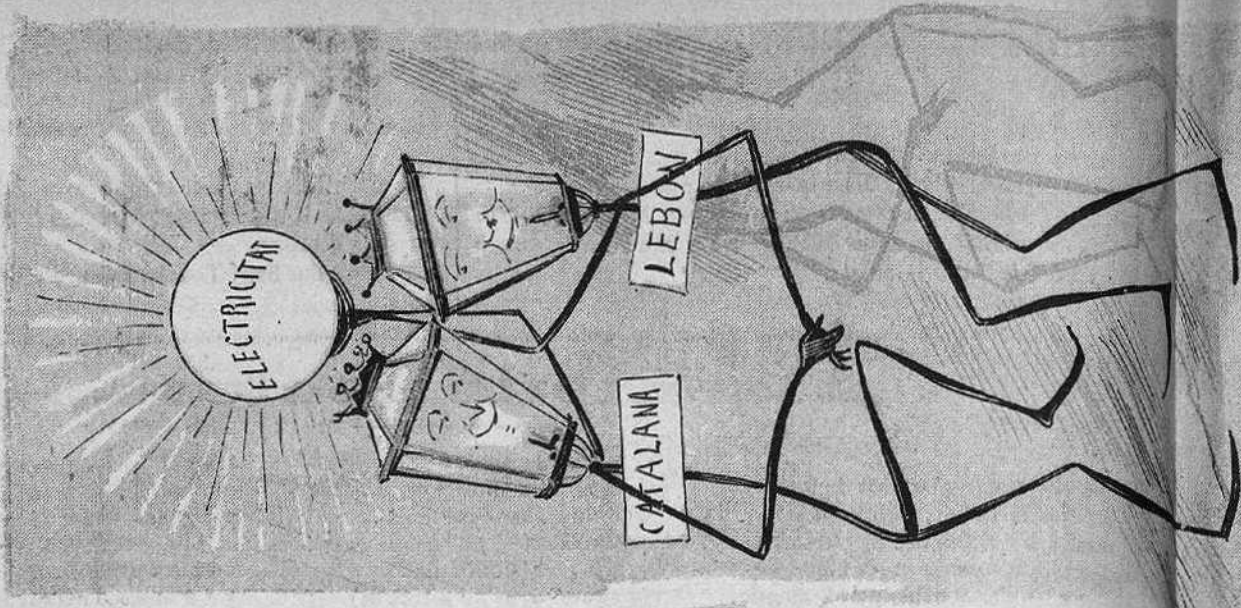
LA TOMASA ESGALDUMS

Per J. Llopart

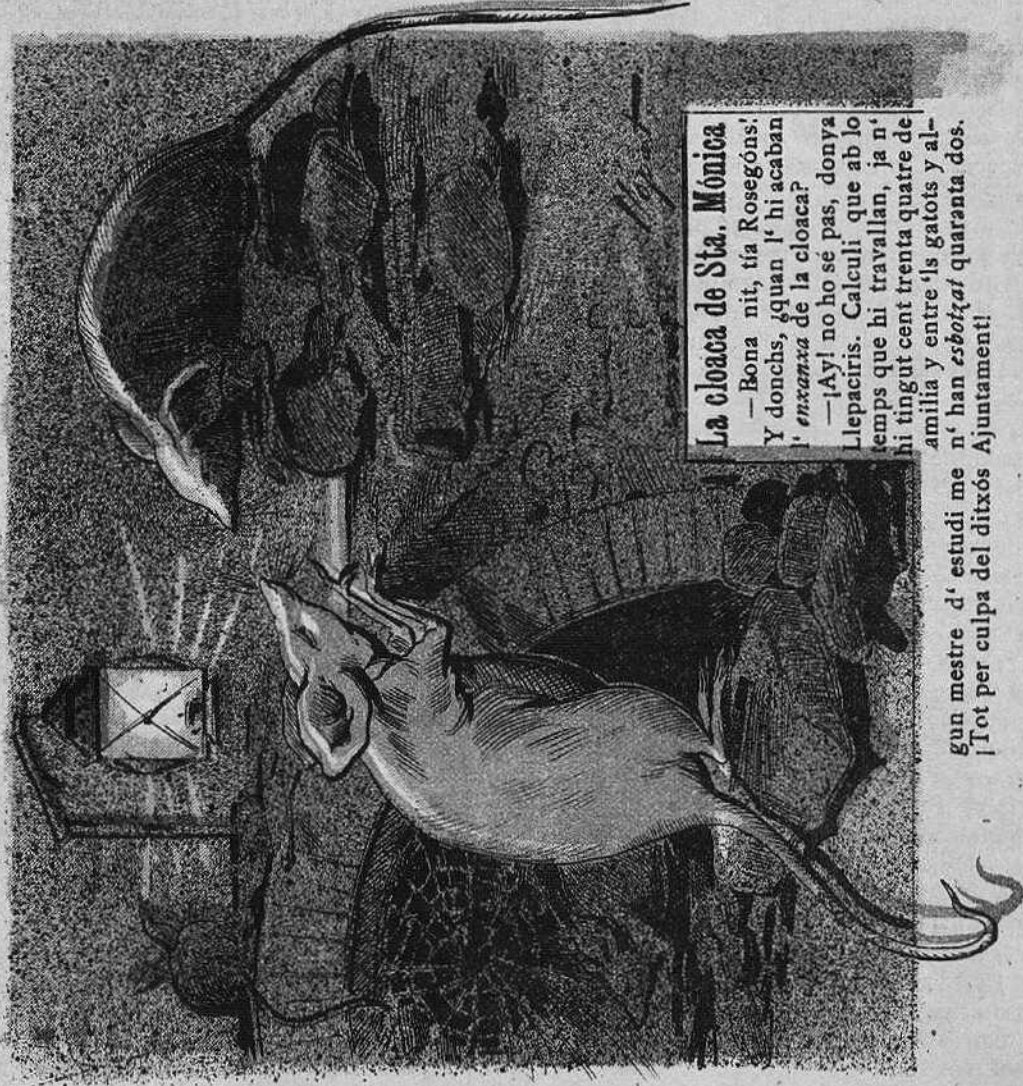

—Tinga, tinga, senyó Nadal! Aquí l'hi deixo la batuta y la robeta de las festas. ¡Vegi si un altre ho aprofitará!

—¡Renoy, quanta pégal.. M'ho deixas tot tan empastat que fins me dones vergonya d'ofertirias á ningú mes! ¡Llénsalas! ¡Ja ho tornarem á fer nou!

Dos fanals qu'are se uneixen per fer l'electricitat y rifarse al municipi sempre que 'ls passi pe 'l cap.

La cloaca de Sta. Mónica

—Bona nit, tía Rosegóns. Y donchs, quan l'hi acaban l'enxania de la cloaca?

—¡Ay! no ho sé pas, donya Llepaciris. Calculi que ab lo temps que hi treballan, ja n'hi tingut cent trenta quatre de família y entre 'ls gatots y al-

gun mestre d'estudi me n'han esbotxat quaranta dos. ¡Tot per culpa del ditxós Ajuntament!

Y en cambi, aquí tenen unas otras ratas que may troban cap gatot ab sabre que las esbotxi... ¡També per culpa del ditxós Ajuntament!

Cap actor (salvo una honrosíssima excepció que tot-hom coneix) ha sigut caballer com ho fou en Ratel. Don Joseph Echegaray, recordará sempre que en Calvo, després d'una excursió artística per Amèrica, li feu entrega de deu mil duros á que pujaven sas propietats dramáticas, quantitat que l'autor ni sols sabia que li correspongués y que l'actor á ser menos escrupulós, podia molt ben embutxacarse... com altres fan.

En Vico, lo seu rival d'uns temps, lo seu aliat de altres, y sempre, lo seu envejós constant, té favors rebuts de 'n Calvo, que no 'ls pagarà may y molt menos faltant com falta, á sagradas promesas.

Recordém que després de la mort de 'n Calvo, va celebrar en Vico una funció en nostre Teatro Principal, dedicada á la memoria d'aquell y quins productes devian destinarse á la construcció d'un *mausoleo* per guardar las cendras de 'n Ratel. La funció escullida fou *Don Alvaro ó la fuerza del sino*, la joya de 'n Calvo. Vico va omplir 'l teatro de gom á gom, la funció produí un dineral y... 'l *mausoleo*... encare no s'ha fet,

També prometé en Vico que en tots los teatros ahont actués, donaria una funció ab lo mateix benefici objecte. ¡Donchs may mes se n'ha recordat! ¡May mes ha complert aquella sagrada promesa y per tornas s'ha embutxacat lo producte del benefici celebrat aquí!

¿Es aixó ingratitud? ¿Es aixó una burla de la memoria d'aquell que en mes d'una ocasió lo tregué d'algun compromís?... Algo mes que ingratitud y burla es. La qualificació de semblant conducta, pot trobarla qualsevol en lo diccionari ó en lo Códich moral que las personas honradas, duhen á la conciencia.

Sí; las ingratituds que sufrí en vida 'l gloriós resuscitador del teatro de Calderón, s'han perpetuat després de la seva mort. Tants com li degueren favors inapreciables desde 'l pá de cada día, fins á las lliçons profitosas, no s'han recordat mes d'ell, y en Rafel Calvo, lo genial actor, lo lector inimitable, lo creador de tants tipus, orgull de la escena castellana, lo *Ilensador* de tantas reputacions literarias, s'ha troba encare als vuyt anys de la seva mort, sense 'l mes senzill recort funerari, sense una pedra que senyali 'l seu nom aclamat de tants públics, á l'admiració de las generacions futuras.

Per xó LA TOMASA que, com hem dit avants, va senyarlarse sempre pe 'l seu decidit afecte al intérprete immortal del *Don Alvaro*, al recordar lo 4 de *Septiembre de 1888*, no pot menys d'aixugar una llàgrima, dedicada á la memoria del gran actor; llàgrima que (ho creyém de cor) trobará altres companyas en nostra terra, en aquesta terra ahont en Rafel Calvo comptava ab tants admiradors y ab tants bons amichs.

¡Honor al pobre Rafel! ¡Gloria al inimitable Calvo!

LA REDACCIÓ.

TEATROS

NOVETATS

Un aconteixement teatral profetisarem en nostre anterior número, que resultaria la execució de la ópera *Aida* donada pera debut del *elenco* artístich ab tan acert contractat per l'intelligent empresari Sr. Elias.

De si vam equivocar-nos ó exagerarem nostras creencias, n'es bona mostra lo colossal aplauso ab que eran rebuts los principals fragments del mes gran *spartito* del célebre Verdi, aixis com també dels sens fi de vegadag que tingueren que sortir los artistas al palco escénich á rebre lo premi de son talent.

Verdaderament tots los elogis que 's tributan al senyor Elias, son poch; ja que 'ns ha presentat un *cuarteto* de *primo-cartello* molt digne de figurar en teatros de primer ordre y que donada la modicetat dels preus que regeixen en aquet teatro, resulta un *tour de force* sumament incomprensible.

Parts, coros, orquesta, comparsaria, secció coreogràfica, atres, decorat, trajos, en fi, tot es de primer ordre per lo tant no es d'estranyar, que los plens també hagin correspost á la casi inmillorable execució que ha tingut *Aida*.

Dels artistas, cal mencionar en primer terme á la reputada contralt Srta. Mas, que desempenya lo personatge d'Amneris d'un modo acabat. Sols recordém á las célebres contralts Pozzoni-Anastassi y Pasqua pera posarla en parangón. Totas las demás que lo han interpretat en nostres Liceo y Principal, han estat inferiors á la Srta. Mas. Nostre enhorabona. Acompanyaren á tan celebrada artista molt dignament, la tiple Srta. D'Arneiro, que en la protagonista feu gala de bonica ven y bona escola de cant, principalment en lo tercer acte; lo tenor Sr. Bioletto que ab tot y trobarse en lo comens d'sa carrera artística, va demostrar possehir dots escepcionals per arribar á ser un tenor de primera. La romanza del primer acte *Oh celeste Aida*, la cantá com una verdadera celebritat; superior á tot elogi lo baritono Sr. Aragó en lo Amonasro que desempenya; y molt discrets los Srs. Perelló y Oliveras, si be lo primer nos semblá se trobava cohibit. (En lo Liceo li hem vist desempenyar lo Ramfis ab mes seguritat.

Dol mestre Sr. Petri, tot encomi que 's fassi resulta petit, puig si be resulta estar un xich nerviós en certs passatjes, concertá la ópera ab verdadera maestria y lo difícil concertant del segon acte sorti sumament ajustat.

Pera ahir estava anunciant lo debut del tenor Sr. Simonetti (que segons noticias relleva del cartell al Sr. Brotat) ab la ópera *La Favorita*, la que també havia de servir pera debut de la Srta. Riera y los Srs. Mestrés y Visconti.

Pera dissapte se prepara *Lohengrin* fent'sa primera sortida lo tenor Sr. Morales, artista casi desconegut de nosaltres, ja que sols pogué donar una sola representació de *Cavalleria rusticana* en lo teatro de Catalunya, ab molt mal acompanyament, pero ab tot lográ una ovació per sa bonica ven, principalment en la corda mitja.

GRAN-VIA

En la passada setmana ha fet lo gasto la ja celebrada tiple Sra. Galvani, puig que ha pres part en casi totas las funcions que s'han executat ja en óperas enteras, ja en *rondós* de son celebrat repertori.

Com á novetat de la companyia d'opereta, sols hi hagut *Il venditore di ucelli*, que es una mes al repertori de las companyias italianas. Ab tot, se hi distingí lo mimat de la casa Sr. Grossi, en lo protagonista.

LA RETIRADA D' UN "DIESTRO"

Esmolant l' arma *coleticida*.

—Ja ho sabs que 'm tallo la qua?...
 —No hi fa res . ¡ja quedo jo!
 —Tu no 'n sabs tant!
 —Bé, aixó no!...
 —pró... no gasto tanta *bua*!

Lo moment *solemne*. Tota Espanya té fixos los ulls en la má tremolosa de 'n «Paperina» qu' em-punya l' eyna fatal y ¡zas! .. ¡Consumatum est!

—Contemplin, senyors, la víctima...
 ¡Ja ha mort aquell *cid* ab tñnal
 —¡Quina llástima de diestrol!
 ¡Tots dos 'ns morim de pena!

Pera ahir estava anunciat *Cicco e Cola* (diminutius de *Francisco y Nicolás*) personatges que desempenyan los senyors Petrucci y Grossi. (Ja riurém). La setmana entrant ne farém algun centim.

Pera demà se prepara lo benefici de lo rossinyol de la casa Sra. Galvani, havent escullit la inspirada òpera del immortal Arrieta, *Marina*. A nostre veure, no ha estat massa acertada en la elecció, ja que dita obra es de *proba* pera tenor, y sols apelan á ella las tiples dramáticas, qualitat que no posseheix la Sra. Galvani, ja que son *fort* es lo género lleuger.

CONCERTS D' EUTERPE

Pera dimars pròxim, festa de la Nativitat de la Mare de Deu, s' anuncia un extraordinari concert á benefici del director de la Societat Coral Euterpe de Clavé, lo reputat y expert mestre Joan Goula (fill).

Si las simpatias que ab son preclar talent ha sapigut guanyarse, no fossin suficientes pera lograr un plé en tal dia, ho seria sens dupte l' escullit y notable programa que s' executará; ja que forman part del mateix algunas composicions de Clavé, y com á sinfonias las notables *Los gironidins*, de Litolf, y *Rapsodia húngara*, de Listz, que han sigut l' éxit de la present temporada; com á composicions de conjunt, *La cena de los apóstoles* y *Coro de peregrins de Tannahuser* (las dugas de Wagner), y ademés la inspirada marinesca á veus solas, que tan extraordinari éxit obtingué en l' últim concert, *Tirant l' art*, del eminent mestre Goula (pare).

Felicitém á la Direcció de la societat per l' acert que ha tingut en la confecció de tan suculent *menú* y de cor desitjariam que lo Sr. Goula trobés la recompensa ab la numerosa concurrencia que es d' esperar hi assistirà.

UN CÒMIC RETIRAT

AL MEU COMPANYY DE CONFRARIA

lo Pare Escriu (M. Riusec)

¿Mòssa, ta dona, ha parit?...
Tant si es morena, com ròssa,
l' antich refrá ha destruit
—parint bè—de «mala nit
(crech que diu) y parir mòssa».

Me n' alegro, de vritat:
Deu vos dó molts anys de vida
criantla al vostre costat,
sense la necessitat
d' haverla d' enjegá á dida.

Que vostra alegría sigui,
vostre somni, vostre encant,
y que vostres mals mitigui
tot lo temps precís que trigui
á ferse una noya gran.

Ja grandeta, casadora,
d' ulls bonichs y hermosos llavis,
que sigui ben temptadora;...
y que arriui á ser senyora
d' un senyor, per' fervos avis.

Y que creixi dins la esfera
literaria ab afició,
despuntant de tal manera
que sigui, sino una RIERA,
riu may sec d' inspiració.

Pare BARBANY.

Tenim en terra catalana, al autor de la frase: *Guimerá es el Maceo catalán*.

‘M refereixo al insigne tribuno D. Emilio Castelar, al pasteler mes grós qu’ ha existit desde que ‘l mon es mon.

Dit subjecte, ‘s troba estiuellant á Esparraguera, en una propietat de D. Fernando Puig.

Sentim moltíssim que D. Emilio s’ hagi deixat caure á nostra terra, perque suposém qu’ aquí haurá de pendre molta *tila*; puig aquí encare que no ho sembli, abundan bastant ‘ls Maceos per l’ estil de ‘n Guimerá.

Un altre estiu... Ja ho sab, res de catalans y res de Catalunya. ¡Cap á Nápolis falta gent!

Al menos allí, donan...mes bona acullida als génis del calibre del tribuno.

Hem sentit dir que també ‘l Sr. Sadurní, según director de la Banda Municipal, ha presentat la dimissió del seu càrrech, imitant al Sr. Rodoreda, que según sab tothom, fà un mes y mitj que dimití son càrrech y... encare ‘l desempenya.

De modo que si ‘l Sr. Sadurní al dimitir, segueix l’ exemple del seu jefe immediat, ja tenim Sadurní per estona.

¡Tant s’ esperessin las llebres!

‘S queixa un periódich de que las capsas de mistos que fabrica la Arrendataria Cerillera, no contenen lo número de cerillas que la lley marca, faltantne en algunas hasta 20 ó 25, ó siga prop de la meytat...

Bueno ¿y qué?...

¿No som á Espanya per ventura?

¿No es aquet lo país en que tots, grossos y xichs, ‘s fan ‘ls seus, uns estafant en lo pes, altres *filtrant* fondos del comú y altres de mil maneras distintas?...

Donchs si aquesta es la nació de la gent d’ unglas mes llargas ¿qué té d’ estrany que la Cerillera fassi lo mateix que ‘ls altres?

Al bisbe de Sigüenza durant son viatge pastoral, li han robat diversas alhajas per valor de 80,000 duros.

¡Ja estich sentint al lladre!

—Com que las doctrinas evangélicas preconisan la humilitat y la pobresa, y ‘l senyor bisbe no practicava eixas virtuts y per lo tant feya un grós pecat, li he pres ‘ls *instrumentos de pecar*, ab lo fi de salvar la seva animeta.—

Ab lo qual, lo lladre demostrará que no es cap tonto.

Y donará una lliçó als prelats massa amichs de lluhir riquesas.

Vels hi aquí que á Sant Martí de Provencals, varen cambiar l’ administrador de Consums perque ‘s devia sospitar que feya la *patota*. Y desde que l’ administrador es un altre, la recaudació de Consums produheix 120 duros diaris mes que avants.

Adverteixin que 120 duros diaris, donan uns 45,000 duros anuals...

¡Y ara no pensin malament, per favor!

No creguin com molts qu' un administrador de Consums cessant, pugui viure de renda y tenir caballs y cotxes.

Creuïn com jo, que tot aquest augment d'ara, es perque als provensalenchs se 'ls ha despertat la gana y consumen mes.

¡No val á ser mal pensats!

Lo primer telegrama de lo de Filipinas, deya que se havian aixecat mil homes.

En lo segons, 'ls insurrectes eran ja tres mil.

Si 'ls sublevats van augmentant en aquesta proporció, al cap de vint telegramas, s' haurán llensat al camp los sis millons d' habitants que poblen las islas Filipinas.

No obstant 'ls ministerials diuen que la insurrecció es fracassada completament.

També fracassava tot sovint la de Cuba, y ja la veuen!

¡Crech qu' estóm deixats de la mà de Deu!

Ab aixó dels certamens literaris de fora, n' hi ha per llogarhi cadiras.

Que 'ls respectius jurats procedeixen ab la mes escrupulosa imparcialitat; que sols premian 'l mèrit, que respectan 'l incògnit, es cosa olvidada de tan sabuda...

Y no obstant, hi ha escriptores ab mes ó menos lluna... nova; que sense necessitat d' homes de palla, no poden pas queixarse de que la seva pega siga la de 'n Llätzer. No sabem com s' ho arreglan, pero lo cert es qu' en tots los certamens troban protectors. Y avants de fallar, ja saben positivament que 'ls premiarán, gracias á no sabem quins arguments.

Nos sugereix aquestas reflexions la lectura d'una carteta altament insinuant qu' hem tingut ocasió de veure, la qual farà segurament, si no desbaratém 'l marro ab aquet sueto, que molt aviat surti en varios diaris la manosejada gacetilla:

«En el Certamen de O... el autor señor A... ha obtenido el premio E... donativo del Sr. U... con su hermosa (?) poesia I.»

Segons 'ns fa sapiguer nostre corresponsal de Tordera, la festa major de dita vila s' ha celebrat, sino ab la esplendides d' altres anys, ab molta animació.

Després del ofici solemne del primer dia, tingué lloch (com de costum) lo típic espectacle nomenat *Cos* (carretera d' homes), devant de numerosissima concurrencia de vehins del poble y forasters.

Los saraus, tant lo del envelat com lo de la Sala, esti-gueren animadissims; lluhintse en aquesta la orquesta «Eudalts» de Mataró, y en aquell la de la vila. Aquesta última orquesta, transformada en cobla ampurdanesa, va tocar sardanas escullidas cada tarde en la plassa qu' estava plena de gent.

Los cafés se vejeren tots molt freqüentats, distingintse per son servey esmerat lo de 'n Ricastell; y per milloras en son local lo de 'n Mèlis.

Entre la colonia forastera, nostre corresponsal tingué 'l gust de saludar en nom de LA TOMASA, als fills del mestre en Gay saber senyor Riera y Bertrán, y á nostres companys de lletras los poetes senyors Cots y Soldevila y Ribas y Carreras.

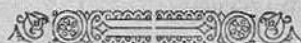
També hi havia alli 'l actiu y diligent subcabo de Mossos d' Esquadra d' aquesta capital D. Ramón Mas, molt apreciat en aquella comarca.

CORRESPONDENCIA

«185»

(Tancada 'l dia 31 del pròxim passat mes)

1. Sisquet del Full: La setmana passada vaig estripar, per equivocació, 'l treball que li havia acceptat. Li agra-hiré que torni á enviarlo.—2. R. T.: Fluixejan.—3. Joan Armengol: Id.—4. Mariano Amat: Id.—5. Joseph Gorina Roca: Està bé.—6. Martín Gale: No serveix.—7. J. Cofia-meras: Id.—8. J. Erbac: Publicarém «Històrich».—9. En-rieh Morgades Jané: Lo sueto que 'm recomana interes-saria á poch. No obstant, si hagués sigut mes curt 'l hi hauria publicat.—10. Fidel Dalfi: No puch servirlo.—11. Joan Rocavert: Publicaré la tarjeta.—12. Lluïset de la Piga: Anirán alguns ditzos contrariats.—13. Pere Grané Juliá: La xarada.—14. Joan Aubert: L' últim geroglífich.—15. Salabausor: Lo segon geroglífich.—16. F. T. y D.: Es dolenta.—17. Emili Reimbau Planas: Ho publicarém tot menos lo sonet.—18. S. Martí: Està bé.—19. Pere Valls de False: Anirà la segona tarjeta.—20. R. Ladeloba: La bal-dufa.—21. Amich dels Aucells: La tarjeta.—22. Francisco Users: Es mansa.—23. Joseph Pujadas: Tots están molt bé; miraré de complaurel.—24. Gonnella Poétich: No m' agrada res de la remesa. Me sembla que seria millor que enviés menos y ho suspesés mes.—25. Astronomet: No m' acaba d' agradar.—26. Joaquim Vives: Anirà la primera «cops».—27. Un estudiant retirat: No serveix.—28. J. Tar-covimont: Quan hi llegit la seva poesia ja estava compost aquest número, y encare que m' agradat, no podré publi-carli perque resultaria trasnochada. Envihi algun altre treball, que vosté ho entén.—29. Epigramatich: No ser-veix.—30. D. Ferré: Id.—31. J. Merla: Aceptat.—32. Jo-seph Baguñá: Id.—33. Lluís G. Salvador: Està molt bé.—34. Paganel: Anirà arreglada.—35. Baldiri Fius: Lo gero-glífich.—36. E. Pi Fani: ¡Superior!—37. Salvador Paloma: Prech bona nota de lo qu' m' diu. Si m' enganya, per vosté farà. Acepto la xarada-conversa.—38. J. M.ª Pinós: Publicarém lo logogrifo.—39. Pepet de Catalunya: Están mal versificadas.—40. Pau Plá: La versificació esta bé; pero 'l assumpto es petit. Si vol saber lo que 'm demana, passi per 'l Administració.—41. Antoni García: No m' aca-ban de fer lo pés.

¡ATENCIÓ!

HA SURTIT lo millor y lo mes higiénich licor de tots los coneguts, en qual elaboració no hi entra gens ni mica de alcohol.

IRE! IRE! IRE!

es lo nom del nou licor, que ha de beure tota persona de bon gust y amant de la salut.

De venta en tots los cafés y establiments de begudas

Fabricant únich: SAULEDA

=Llussá, 3-MANRESA=

LA TOMASA

SALUS POPULI

—Jove... son de coll-de-dama.
 —Ja m' agradan prò... no 'm llenso.
 —Y per qué?...
 —Perque no 'm passi
 lo mateix qu' als del Oquendo.

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Prima es un adjectiu
 que avny s' aplica molt poch;
 prima y dos es una cosa
 que fa anar a qui no pot.
 Dos y tres en castellà
 sol serne enemich del gos;
 y dos y quatre va serne
 lo nom d' hermita famós,
 que a Montserrat ne vivia
 en lo temps de la picó.
 Lo meu tot es una cosa
 que se 'n parla molt y molt,
 sens que ningú l' haja vista
 ni puga darne rahó.
 Tan sols los homes d' estola
 la predican per lo mon,
 per quan se 'ls cou lo que menjan
 en las brasas de son foch.

O. PINO DE PREMIÀ.

ANAGRAMA

En lo carrer del Total
 s' armá un tot descomunal.

FIDEL DELFÍ

CONVERSA

—¿Vols venir una estoneta a pescar,
 Anastasi?
 —No, que vaig al Frontón a veure
 lo partit de pilota.
 —¿Quins pelotaris hi jugan avuy?
 —Dos son en Padrós y Navas.
 —¿Y los altres quins son?
 —Buscaho que tú mateix ho has dit.
 J. SALLENT.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7.—Poble catalá.
 4 2 1 5 6 6.— »
 1 2 3 4 7.— »
 1 3 4 7.—Fruyta.
 1 2 5.—Nom d' home.
 4 3.—Nota musical.
 6.—Consonant.
 1 2.—Carrer de Barcelona.
 5 6 2.— »
 6 6 3 5.—Nom d' home.
 6 6 5 4 5.—Animal.
 7 6 3 6 6 7.—Poble catalá.
 1 5 4 4 3 4 7.— »

CINTET TORRES.

GEROGLIFICH

Agost PIA
 NO NO
 Febrer
 T

CLA CLA

BALDOR FIOS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 417

Xarada.—No-ve-lla-da.
 Sinonimia-anagrama.—Agra-Gana.
 Problema.—
 $306 + 4 = 400$
 $404 - 4 = 400$
 $100 \times 4 = 400$
 $1600 : 4 = 400$
 2500

Logogrifo numérich.—Peironila.
 Geroglifich comprimit.—Contrabaix.
 Geroglifich.—Per capsas los cateses.

Lit. Barcelonesa de RAMÓN ESTANY
 —6, Sant Ramon, 6—BARCELONA—